

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in ravno tako pri „polanicah“ se plačuje za navadno tristočno vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolence v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Porotne sodnje.

Porotne sodnje so velik pa skrajni napredek v kazenskih obravnavah, toda kasno smo tudi v Avstriji prišli do tega. Do leta 1848 se se zatoženci obsojevali le po zapisnikih, ki jih je preiskavni sodnik spisaval presliševaje zatožence, priče, zvedence. Kedar je bilo vse pripravljeno, dobila je dotična sodnja akte in sodniki so sodili na podlagi tega, kar je bilo pisano; zatožence, priče, zvedence pa niso ne videli ne slišali. Zatožence nij imel zagovornika, sam preiskavni sodnik je moral pozvedavati, kar je zatožence branilo in mu bilo v prid. To je bilo pač čudno sojevanje. Leta 1850 so se v skoku porotne sodnje vpeljale s ustnim obravnavanjem pred porotniki v pričo poslušalcev. Leta 1852 so zopet odpravili porotnike, ostalo je ustmeno obravnavanje pred sodniki z državnim pravnikom in z zagovornikom, poslušalec je pa smelo le malo priti. Od lanskega leta sem imamo zopet porotne sodnje in nadajamo se, da se popravijo dotične postave, če njih izpolnjevanje pokaže, da so v kakih delih pomanjkljive ali neprimerne raznim narodom in deželam. Po nikakem bi pa ne bilo prav, ko bi se kakor leta 1852 odpravile zato, ker niso popolne. Naj bi bila postava pa izvrstna, vendar je vse na tem, kako da se izpolnjuje; ker slabo izvrševanje najboljših postav ima vedno le slabe posledice.

Zategadelj morajo svoje dolžnosti natanjko izpolnovati vsi, ki imajo pri takih sodnijah besedo in ti so preiskavni sodnik, predsednik, zatožitelj, zagovornik pa porotniki. Prvih naloga je, vsestransko si prizadevati, da se resnica pozve, da morejo po tem porotniki resnično sodbo izreči.

Podlaga ustmene končne obravnave je vselej in po vseh dezelah predpreiskava po kakem preiskavnem sodniku, kateri ima kolikor mogoče hitro pozvedavati, in dokaze zbirati, da bode razvidno, ali je djanje kako hudodelstvo in kedo je storilec in vdeležnik. Vse to je prevažno, za to morajo preiskavni sodniki nepristranske in izurjene osebe biti, posebno kadar gre za kako moritev ali za goljufijo. V raznih dezelah imajo razne osebe upliv na preiskavo, predsednik sodnje posebno državni pravnik in zatožitelj sploh; na Angležkem tudi zagovornik, katerega si sme zatožence precej v začetku preiskave izvoliti. Naš kazenski postopnik

dovoljuje zatožencu pred koncem preiskave le omejeno pravico zagovornika na pomoč klicati v § 45.

Na Angležkem in v Škociji je tudi to lepo in pravično, da imate obe stranki tožitelj in zatožence popolnoma enake pravice pred sodnjjo, in to od začetka pozvedeb, pri nas nij tako, glej le § 35. kaz. postopnika.

Obstaneč dejanja je treba koj v začetku natančno pozvedeti, ker je ujlivno okolnosti pozneje pozvedavati deloma nemogoče deloma kaj težavno, zlasti pri ubojih in moritvah, in prav take natanjnosti so mnogokrat uzrok, da se ne more zatožence obsoditi. Slabe predpreiskave lahko spravijo tudi v zadrego državnega pravdnika, posebno zagovornika, kar smo vse že videli. Prvi sme sicer odstopiti od zatožbe, če vidi pri končni obravnavi, da je zatožba neopravičena, ali to je že napeno in ne zadostuje zatožencu, kateri gotovo želi s o d b e popolnoma ga adreševajoče.

Državni pravnik ima zares lepo, vzvišeno nalogo, on jo kot tožitelj eden glavnih oseb pri končni obravnavi, zato mu tiče tudi pri predpozvedbah in pri preiskavi beseda in upliv. V raznih dezelah je ta upliv različen tu manjši tam večji. Vsakako je on tisti, ki tirja, da se pozvedavati in preiskavati začne. Krasno razvija nalogo Mittermeier, ki pravi:

Državno pravništvo je varh postav in skrbi za to, kar je državljanstvu mar, da se namreč hudodelstva krivi kaznujejo. Uradnik državne pravdnije nij tedaj tak javni tožitelj, ki vedno preži, da zagleda sled kaknega hudodelstva, vsake se strastno poprime, in se s tem ponašati more, da se je zatožence obsodil. Njega ne sme ljudstvo poznati in sovražiti kot tistega strašnega moža, ki zastopa le oostrost. On nij advokat zatožbe, komur je vsako sredstvo dobro, samo da zatožbo nadaljuje, in jo saj nekaj opravičuje; on mora temvoč gledati le na resnico in pravico, ker ve, da trpite njegova veljava in čast, če se strastnega pokaže, in da je državi v korist samo pravična kazen. On je zatožence nasprotnik le zaradi postave. Gledé na to je kaj napeno in graje vredno, ako bi kak državni pravnik koj v začetku obravnave začel debelo popisavati spridenost zatožence, da tako že v začetku skuša uplivati v porotnike. Na Angležkem bi takega tožitelja sodnik koj ustavil; tam vsak ve, da so le dokazi namen celega obravnavanja, zato grajajo deklamacije, katere nameravajo porotnike v zmotu spraviti. V tem zmislu

pravi § 207. našega kazenskega postopnika, naj se v zatožbinem spisu kratko pa temeljito zatožba opraviči.

Iz gori rečonoga pa sledi, da mora tožitelj imeti pravico, odstopiti od zatožbe, kedar zve, da je na krivem potu. Samo če obdolženi tega ne pripusti, in potem, ko je končna obravnava začela, ne bi smel tega storiti kar rad zatožence, katerega do čistega očisti le sodba ki izreka, da je nekriv. V takem slučaju je na Francoskem navada, da izreče državni prokurator svoje propričanje o nekrivdi zatožence, da pa pripusti končno besedo modrosti sodnikov navadno rekoč: „je me rapport a la sagesse des juges.“ Sledi dalje, da mora državni pravnik kolikor služba le pripušta neodvisen biti, da lahko po svoji vesti in poštenosti ravna. Kor je uradnik in ima načelnike, mora brez dvoma preiskavo nehati in od tožbe odstopiti, če ministerstvo državi v prid n. p. pri ustaji ali sploh pri političnih hudodelstvih spozna in ukaže, da se ima stvar v aktih pustiti zakopana. Nasprotno pa mora tudi pripuščeno biti, da se sme on oprostiti službovanja in zatožbo, kedar je do čistega propričan, da djanje nij hudodelstvo, ali da je zatožence nekriv. Naj v takem primeriji njegovi viši, če na to silijo, da se vendar le nadaljuje, pravdo kakemu drugemu zaupajo. Tako tudi, če iz kaknega drugega važnega v postavi §. 67. kaz. postop. ne omenjenga uzroka sam izključbo zahteva, ali jo zatožence tirja, ker sta on in državni pravnik n. p. neprijatelja in prvi to sovraštvo dokaže.

Tudi sledi iz naloge državnega pravdnika, da je v tesni dotiki s preiskavnim sodnikom, s sodnjami in drugimi uradnijami. Vsa ta razmerja vredujejo postave v raznih državah drugače, naša razpravlja to stvar posebno v III. poglavji. Znamenito je, da smo na Francoskem državni pravnik v silu sam pozvedavati, bližno žlahito, sosede kot priče izpraševati, obdolžence zaslišati i. t. d., kar se mnogim pravoslovem ne dopada.

Gledé na vse to moramo spoznati, da je važna naloga državnega pravdnitva težavna, pa tudi neprijetna in sitna. Pri vsem tem je mogoče, da si državno pravništvo pridobi občno zaupanje in spoštovanje. Vse to uživa naj bolj, kakor Mittermeier pravi, v Škociji zato, ker je lordadvokat neodvisen od vlade, zastopnik je le postave in resnice, in ker je tam velika javnost v pravosodji in velika svoboda v tiskovinah.

LISTEK.

Križi mladega Velesiovanca Lampeta.

Grozovitna humoreska; sp. Fr. Zakrajski. *)

Pred starega Lampeta krčmo, pod širnim zelenim hladnikom je bil nedeljo popoldansk ples. Solnce je prijetno grelo, mile sapice so potezavale s komaj slišnim šumotljanjem po perji obližnjih drevov. Jasen dan je bil; zdelo se je, da se je grško ali italijansko nebo se svojo globokosinjo kuplo čez Lampetovo živahno krčmo in okolico razpenjalo. Uh, i zarijolica dekleta, alabaster i mak, so se sukale z onimi, ki so „vrgli na nja eno oko, ali če vam je ljubše, oboje; pa od katerih bi se saj za danes reči moglo:

„Moj sočelj je lep,
Ko nageljnov cvet:
Še lepši bi bil.
Ko b' vinca ne pil!“

Druge hitronoge košutice so pa okoli okroglih podov čakale, da pride zdaj pa zdaj kakor Matijaž po svojo Alenčico. Marsikatera „Uršika zala“ je čutevala glasneje udarce v mladih svojih prsah; pa, oh, tudi marsikatero oko je streljalo nevarne pušice i ljubezenske sulice na one, ki Naskakovani hidalgo del klubuk z rudečim pušeljem je pa drvil iz svojih očij zaljubljene bajonete, bodala i nože na predrzno na-

*) Konec „Regate“ prepozno prišel, prihodnjič.

skakovalko. Po tem očesnem spopadu ali bitki nastopi na bojišče še nevarnejši vojaški oddelek: Magnetični belorudeči ženski nasmehljeji, ki ga premagajo, naj je kedo še tako surov Golijat, Samson z oslovsko čeljustjo ali Hun, Cimber ali Berserker, nasmehljeji, ki ti medvede, rise, mamute, levjatane, morske volkove pa jastrebe spremene v krotke ovčice, delfinčke i nežne golobice. Aj, i mladi Lampe, ki je preril uže vse romane i ljubezensko registre, ki je uže po vseh čitalnicah prepeval, ki zdaj tam zaljubljena zijala prodaja oskrbnikovej ali „verboltarjevej“ Malki, ta naj bi se bil mogel za dolgo obraniti. To vam povem: Afrikansk slon, da celo, lenivec bil bi pred krasno Malko čutil „presunjeno srce!“ ne pa naš ljubeznjivček i mladi filozof Lampe, ki se je tam dolu še precej let šolal.

Na novo zaevilijo klarineti, škanta zaškripljeta, trobente in trombe se okroglo oglašé, resni bombardon povzame kot skušen modrijan i gravitetično ko kak indijansk bog, ko bi govoril, svojo počasno i tehtno besedo; stari leseni vampež bas, ki je na tem svetu uže marsikako—hočem reči—marsikak krajcar ali desetico požrl, zagodrnja vmes, medene pokrovke, mali pa veliki boben pritisnejo krepko. Pleše se spot: Hopsasa!

Vendar na Lampeta nij prišla še toliko zaželjena vrsta. Čas ima torej še sanjarati o veleslovenstvu, o prihodnjih slovenskih ministrih i gubernatorstvih ter se zamikati iz gole preljubezni do Malke v ono deželo, kder vise belomodrorudeče mulce, klobase, danke in v vseh slovenskih barvah okajeni pršuti znad zlatih drevov, katerih nosi vsako po eno belomodro rudečo slovensko zastavo, i koder tekajo krog zlata teleta i po-

skočni kozli z zlato dlako, sè srobrnimi nožicami, z gostimi, do tal visečimi, belomodrorudečimi bradami iz najdraže kitajske svile, z rubinskimi očmi i z diamantnimi rogni. Da, da! I „verboltarjeva“ Malka; od kačere ne vo, ali je kuhan ali pečen pri njej, pa katero tako neizrečeno ljubi, da, ravno ona se zdaj ogleduje kakor krasna gorska Vila v milo klepetajočih valekih bistrega potoka. I on zadej za njo. Ha, kakor zaljubljen Damon preži; sreč mu grozno na glas bije v prsih kakor kladivo v fužini, preži kakor ris, da jej ukrade bliskoma en — poljuhec! Vendar ne! Raji zdaj na mesta poginiti nego hirati i postati nazadnje strašno zaljubljen „bleicheevangiosus“, i hodeč monument skrivne ljubezni. Oh srečne ve cvetice, kojim stopi njena lahka nožica na rahle glavice, ali katerih se meju angeljskim nasmehljajem se snegobelo rožico dotika. Kako mila, kako krasna!

Las črn, svital, polt snegobela,
Dve plamni zvezdi nje oči;
Telo, ko šinilo iz cela,
Pa rožni cvet nje ustnici.
Spod svilnih zemcev kak jej sije
Rahlota rajska iz srca!
I sramost, glej, po njej se lije
Ko čarna zora jutrnja! —

O grozovinske bolečine o tem ugledu! Ah! Kedar se Lampetu enkrat užge fantazija, nu tedaj z Bogom vsa zmernost, kakor petrolej mu gori neugasljivo naprej, da je stok pa gorje! Da! Moral bi zdajci raztajiti se ko maslo na solnci pred Malko. Ne, srce mu

prosil, naj ne pusti svojega zahtevanja zabilježiti v protokolu, saj bode vže drugi teden storil česar treba, da se volitev izvrši. Med tem je umrl grof Auersperg, tedajšnji deželni predsednik. Metternich je postal začasni voditelj Kranjske deželne vlade in se nij imel časa brigati za volitve, ampak hodil je po Dolenjskem z g. vitezom Vestenekom, da je delil na čudni način vladno podporo in še na čudnejši način inšpiciral gimnazije, da je na tanko pozvedel, ali se piše v osmi šoli „diktando“? Metternich je bil imenovan za dvornega svetovalca, in za njegovega namestnika je nasvetoval „factotum“ kranjske dežele, pod Auerspergom, Metternichom in Rothom in tudi zdaj pod Widmann-om, g. vitez Vestenek samega sebe.

Da na Dunaji niso odrekli imenovanja tako dobro priporočenemu uradniku, g. Vestenecku, čegar strije je minister Lasser, in ki ima hči dunajskega namestnika g. barona Conrada za ženo, in čigar oče ima tudi mnogo zvez v odličnih krogih, je razumljivo. Še razumljivejša bode postalo njegovo imenovanje za ministerjalnega komisarja pri kupčijski zbornici kranjski, kot najmlajšega uradnika deželne vlade kranjske, med tem, ko so se za to mesto prej zmirom imenovali najstarejši vladni svetniki. Saj si je g. vitez Vesteneck uže lansko leto zaslužil pri ministerstvu „Fleiszettel“ prvega reda. Ko so se namreč delali v raznih deželah načrti za direktne volitve, ki bi določevali, koliko ina pripadati vsaki deželi poslancev, je uže bolelni Auersperg prepustil to delo svojej desnej roki, g. vitez Vestenecku, kateri je v zvezi z nemškutarskim voditeljem sestavil ta famozni volilni red, ki je vzel kupčijski zbornici kranjski pravico, da bi volila poslanca v državni zbor, ker je bila narodna, ter je sestavil umetni volilni okraj, v katerem je bilo mogoče zmagati v kmečkih občinah Dežmanu.

Te srečno pridobljene korike, hvale in slava, ki se mu je pela v nemških krogih in nemških časnikih, nista pustila g. vitez Vestenecku mirovati, hrepenel je po novih zmagah. Prišla je razdelitev državne podpore na Dolenjskem, njegovo netaktno obnašanje, interpellacija v deželnem zboru, njegovo imenovanje za komisarja pri kup. zbornici—in v glavi mladega viteza se je rodila misel in ta je bila: „Maščevanje“! Precej po njegovem imenovanju se je g. vitez Vesteneck jako uljudno, kot pravi gentleman vedel, jako prijazen občeval s prvosednikom in tajnikom kupčijske zbornice, in na mnoge interpellacije od strani udov kupčijske zbornice, kdaj da bodo vendar onkrat nove volitve, odgovoril, da se zdaj še ne mudi, da nij truda vredno in da je najbolje, ako se po novem letu, ker bo inak uže vsem udom kupčijske zbornice odtekel čas, voli vsa zbornica na novo. Prišel je še k zadnji seji kupčijske zbornice, nij rekel besede, drugo jutro pa je bila kupčijska zbornica razpuščena.

Zdaj je prišel čas njegove zetje. Okoliščin kranjske dežele ne poznajočemu Widmann-u je izročil famozno volilno komisijo, obstoječo iz samih njemu popolnem vdanih nemškutarjev v podpis in ko bi vitez Widmann ne bil rekel: „Ja der Handelskammerpräsident „gehört doch auch in die Comission“! ne bi bila imela narodna stranka nobenega zastopnika v volilni komisiji. Kaj je delal g. vitez Vesteneck v komisiji, je znano, manj je znano, da je žugal prvosedniku kupčijske zbornice g. Supanu, ako mu ne izroči takoj volilnih listin, da bode prišel s ključarjem in jih bode sam vzel. Res prav elegantno in aristokratsko! Še bolj neznano je pa to, kar Vam bodem zdaj povedal. Ker je vitez Widmann kakor uže povedano, jako malo poznan z odnošajem kranjske dežele, je imel v prisidiji gosp. vitez Vesteneck popolnem prosto roko.

Pisal je tedaj vsem uradnikom in jih v imenu deželne vlade navduševal, naj storo vse, da zmagajo pri volitvah nemškutarski kandidatje—ter jih zagotovil, da se nemajo nikake preiskave in sitnosti bati. In to raztolmači vso agitacijo, vse delovanje, vse nepostavnosti, ktere so z lahkim, veselim srcem izvrševali vladni agitatorji, iz tega vidimo, da so bili povsod vsi, kolikor jih je c. k., od okrajnega glavarja do zadnjega briča po konci. Da rezultat volitev nij mogel biti po vsem tem drugačen, kakor je, namreč na korist vladne stranke, je jasno, ko beli dan. Zakaj je bil pa rezultat tak mogoč, o tem poročim drugi pot. Za zdaj samo še eno. Narodna stranka je propala, žalost in jeza, razdraženost med ljudstvom je velika. Naj nas to previdne stori za drugi boj, ki se bode morebiti prej ko mislimo, gotovo pa letošnjo jesen vršil, namreč volitve za deželni zbor. Naj prosto ljudstvo, obupane narodnjake, katerih je zdaj mnogo, podučujejo in navduševajo povsod, koder je prilika.

Saj slovenska, slovanska stvar nij in ne more biti zgubljena, so rekli meni včeraj vse časti vredna mati Krakovčanka, ko sva se menila o volitvah. Kako veste Vi to tako gotovo, vi jih prašam? Meni je nek stari mož tako prerokoval, da enkrat bodo še zmagali nemškutarji, potem pa pridejo zopet in to za zmerom, Slovenci na krmilo, in nasprotniki njihov bodo iskali kmečke kučme in kožuhe, da bi jih Slovenci ne poznali, da so kdaj njih neprijatelji bili. Jaz sicer ne verjamem prerokavanjem ali materi, Krakovčanki sem rad verjel. Verujmo ji vsi, ne zgubimo upa na gotovo boljšo prihodnost Slovenstva in Slovanstva!

Na Dunaji, 18. jan. (Izv. dop.) Nijma še prave moči ta prasneti pust; vse je neki pobito in odlašajo do zadnjega trenutka, da bode po tem kupico veselja v par dneh do dna izpraznilo, a toliko večo zabavo—že tudi žalostno—podaja nam še vedno in vedno obravnava z vitezom črnega morja. Pozabljeno je uže, da pastni kralj, Alfonso, je došel z nekolicimi žurnalisti brez mame v Madrid, pozabljeno je, da se je obhajal tretji dan pustnega časa Napoleona III. spomin; pozabljivosti je uže zapalo, da se je sin zadnjega umrlega heskega kneza zaročil z neplemenito Albertino Stauberjevo, koje se stra njena, Luise, je še veliko lepša—vse to je pozabljeno, ali vsaj ljudstvo ne govori čisto nič o teh faktih, mariveč vsi pogovori, pojdi kamor hočes, sučejo se edino le okoli Ofenheima. Avstrijo režejo sedaj domači in tuji listi, in marsigdo izprevidi sedaj, da so njena pljuča popolnoma gnjila in da jej nij resitve, ako ne prejmejo poštenje in umnejše glave krmila v zoko. To je istina, da ta pravda, nij nikakor ugodna Avstriji ali, bolje rečeno, sedaj na krmilni stojički stranki. Ofenheim in Bannhans sta politično mrtva. Ofenheim, ču tudi se mu ne bo moglo ničesar iz juridičnega stališča dokazati, je vendar moralno obsojen, in Bannhans je obtoženec tako vničil, da si težko kedaj več opomore. Sploh je obravnava take stvari na dan prinesla, katerih človek bi še sanjal ne bil. Uže to je čudno, da so c. k. komisarji lvoško-černoški železnico za dobro spoznali; za malo dni so sopes prejšnje komisije ovrgli. Bar. Weber, glavni železnični inspektor, je izprva jako neugodno o tej železnici poročal; v soboto pa je kot priča poklican tako ugodno za Ofenheima govoril, kakor bi ga še zagovarjali hotel. Na to pričo se je drž. pravnik najbolje zanašal in Of. se ga je najbolje bal, in ker se je zatoženec pri tej priči vse posrečilo, dela se iz družih uže popolnoma norca. Je pa ta zatoženec tako bistroumen, kakor malo gdo v Avstriji; zagovarja se tako kakor najbolje prebrani advokat in ljudstvo, ki včasih žalibog preveč po zunanjem sodi, pravi, da naj večja odškodnina bi bila za Ofenheima in za Avstrijo, ako bi ga za finančnega ministra imenovali. Kako je pa mogoče, da se tako bistroumno zagovarja, in da pozna vse advokatske zaplete? Ljudstvo si je tudi tukaj svojo umislilo. Ono pravi, da je njegov zagovornik dr. Neuda uže dolgo proje (privatno) zatožbo in moreda še hujo napravil nego drž. pravnik, in da se je Of. v svoji lastni palači na Schwarzbergovem trgu zagovarjal pred to obtožbo in da se je uže doma tedaj pripravil na tako zamotana vprašanja, kakoršna mu stavi sedaj sodnik dr. Wittmann.

Ta obravnava je odkrila tudi, da je bil minister Bannhans upravni svetnik pri depositni banki, katero mesto bi sopes dobil, ako bi enkrat iz ministerstva stopil ali stopiti moral. Stoprv. mej obravnavo se je odvedal tej aspiraciji. Vse, kakor Giskra!

Smeh in indignacija vzbudilo je dr. Schindlerjevo pismo do Of., v katerem ga prav prijateljsko prosi, naj bi ga za upravnega svetnika imenovali. In ko je dr. Neuda zahteval, naj se tudi Schindler kot priča pozove, sklenilo je sodništvo da to nikakor ne more biti, ker pismo dosta jasno govori, njegove izpovedi bi bile brez potrebe. Da, tirolski Greuter nij mogel in ne more večega zadoščenja dobiti nego s to izjavo. Mož, ki je l. 68 toliko lepih fraz zoper sebičnost jezuitov v drž. zboru izgovoril, in ki se je ustmeno in pismeno boril za lepe ideale človečanstva, je baš v istem letu Ofenheima prosil za nekaj umazanih tisočakov in, ta na škodo ubornega ljudstva. In ti ustavoverci hoté biti še osrečitelji narodov? klerikalci so ga uže takrat bolje poznali, nego njegovi tovariši liberalci.

Dr. Radoslav Razlag je od vlade imenovan v centralno komisijo za vredenje zemljiščenega davka. Njegov namestnik je menda K. Dežman. K. M.

Politični pregled.

V Gorici 21. januarja.

Včeraj je začel državni zbor zopet svoje redne seje. Svet pričakuje viharnih razprav in v resnici bi se bilo čuditi, ko ne bi opozicija porabila Ofenheim-ov proces, boljše rečeno škandal, proti ustavoverni stranki. Nadalje je gotovo, da bodo slov. poslanci ministerstvo ostro interpelovali zaradi krivic, ki so se godile pri volitvah v trg. zbornico.—Kakor se sliši, pride morda še te dni tudi pontebška črta in s to v zvezi predelska železnica pred drž. zbor.—

Ofenheimov proces odkriva zmerom večje sleparije v krogi najvišjih gospodov; sam minister Bannhans je tolikokrat imenovan po Ofenheimu kot uzrok te ali one nerednosti, da se bo težko mogel več zdrževati na ministerski klopi. Nemški listi opevajo zmago ustavovercev pri kranjskih volitvah; češki listi pa pravijo, da se bodo še le zdaj Kranjski poslanci naučili, kako je treba delati in odločno postopati proti sovražniku, ki je tako krut in nepravilčen, kakor ustavoverci.

Kakor mi uže dolgo časa poudarjamo, pišejo

zdaj tudi poljski listi za edinstvo v taboru, opozicije in svetujejo, naj bi se snidli vsi opozicijski poslanci in kaj veljavnega za vse sklenili, dogovorjena in edina naj bi bila taktika opozicije.

V Črnogori vré; Turška vlada noče kaznovati turških pobijalcev v Podgorici dokler črnogorski knez ne izroči krivih Črnogorcev turškim oblastnikom, da bodo na Turškem kaznovani. Knez noče dovoliti tega, ker je Črnogora samostalna država in svoje zločince lahko doma kaznuje.—Vsled tega preti resen razpor, katerega pomiriti si na vso moč prizadeva evropska diplomacija. Morda se to za zdaj posreči; a dolgo ne bo miru na Balkanu, top je pripravljen in lešča je zmerom prižgana.—

Španski kralj je došel v Madrid; sprejem je bil sicer slovesen, pa ne posebno navdušen. Kralj se poda zdaj precej k severni armadi, da se začne boj proti Karlistom.—Avstrija, Nemčija in Ruska bodo kakor se sliši, precej pripoznale novo vlado.—Nemčija je velik, zdaj še nepreračunljiv korak storila v Španiji z orožjem, ker se je vmešala v domačo vojsko. Ker so oni dan streljali Karlisti na neko unesrečeno nemško ladjo, vrgel jo nemški kapitan Zembseh 100 nemških vojakov v špansko trdnjavo Zarauz, kjer so Karliste po kratkem boji pregnali, in nemško zastavo vsadili.

Na Francoskem so Bonapartisti sopes zmagali pri eni dopolnitni volitvi; ta stranka strašno napreduje. V narodni skupščini je največa zmešnjava; najbrže ne bo vladi družega ostalo, kakor razpust tega čudnega, vočnega parlamenta.—

Razne vesti.

(Na učiteljski goriškem), kder se marsikaj nerednega godi, mora, se-ve-da tudi slovensčina trpeti. Uči jo letos v vseh treh razredih prof. D., kateri gotovo manj slovensčine zna, kakor vsak prvoloec gimnazijski, kajti ta „učeni“ učitelj slovensčine še dobro čita ti slovenski ne zna. Nij mu sicer dokaj zameriti tega, ker on za slovensčino nij arobiran, ampak samo za geografijo in zgodovino, v katerih predmetih je strokovnik. Bolj pak je zameriti v odstvu tega zavoda, kateremu to nij(?) znano in kateremu bi bilo priskrbeti, da se izrejeni tudi kaj mator in ščino navadijo.—Ker tedaj prof. D. slovensčini nij kos, tudi nalog ne popopravlja (pa jih tudi ne more), ampak če kandidatje piše kako nalogu, zapiše le red pod zadočo. Izvrsten red dobi pa le oni, ki krasno piše (kalligrafuje), naj potem naloga mrgoli slovnških pogreškov.

In tako se prigodi, da marsikateri kandidat, kateremu slovensčina vrlo dobro teče, mora se zadovoljiti konec leta s suhim „genügendom“, med tem, ko drug puhloglavež se „sehr gut-om“ figurira! Nij so ti to v nebo vpijoče krivice? Pa še več! Kakor čujemo vadi ta gospod celo gojence III. leta v prestavljanji iz slovensčine na nemščino, namesto da bi učil predpisano literaturo slovensko, nauk o prenosih itd. Tudi se baje med slovenskouro—„svabščina“ goji in v njej kramlja! Zakaj bi se pač tega g. D. raji za nemščino ne porabilo? Slovensčino na preparandiji treba, bogme! večjemu učitelju izročiti, ne takemu; kaj naj se od ljudskega učitelja pač tirja, če ne temeljito znanje slov. jezika?!

Upamo, da gosp. inšpektor Klodič ne bo več dalje k temu molčal. R. K.

(Pol. društvo „Edinost“) Na Svečnico, 2. dne februarja, o b 3 popoldne bode v dvorani stare šole, pri Sv. Ivanu prvi občini zbor političnega društva „Edinost“, za tržaško okolico. Začasni odbor vladno vabi vse gg. ude in rodoljube, naj se ga blagovolijo vdeležiti, da se postavi ta dan trdna bran našim pravicom. V edinstvi in še skupnim prizadevanjem nam bo mogoče naše stanje polajšati in si pridobiti občeno spoštovanje. Na dnevnem redu bodo tele točke: 1. Predsednikov pozdrav, govor in razlaganje društvenega namena. 2. Tajnikovo poročilo o dosedajnem delovanju. 3. Govor o potrebah tržaške okolice. 4. Volitev rednega društvenega odbora. 5. Posamezni nasveti in predlogi gg. družabnikov. 6. Sklep. Začasni odbor pristavlja, da se mej. predmeti, s katerimi se je doslej pečal, nahaja tudi odprava sedanjih okoličnih županov (capi distrettuali) in postavljanje domačih zaupnih mož na njihovo mesto. Ta predmet izročiti z družimi vred novemu stalnemu odboru, da ga še natančneje pretrese in kakor hitro mogoče na dnevni red dene. Pri Sv. Ivanu v Vrdelji, dne 10. januarja 1875.

(Njegovo veličanstvo cesar Avstrijski) na potovanji. Iz Pulja se javlja, da se vsa flota pripravlja, da bode spremljala našega sv. cesarja na potovanji v Dalmacijo. Pri tej priložnosti se napravijo velikanske manovre, ki bodo predstavljale pomorsko vojsko.

(Blagi daritelj), gospod grof Giulay, je podaril 500 gold. za uboge dijače goriških šol. Človekolju-

bi, ki zamorete kaj podariti ubogim dijakom, posnemajte gospod gr. Giulay-a!

(**Kratje Morpurgo**) se pri priložnosti matrne smrti podarili za uboge goriške kristjane 100 gold., in za uboge jude, njihove sobrate 100 gold. Gotovo posnemanja vredno in človečansko!

(**Nov koncert v gledišči**) za uboge dijake na goriški vadnici, bo, kakor se sliši, ta post; program bo različen od programa poprejšnjih koncertov. To je gotovo zopet blagodušna misel plemenite baronke Raschauer, kajti bolj kakor dijaki potrebni so nekateri ubogi otroci vadnice, ki dostikrat hodijo v šolo bosonogi in vsi razcapani, brez knjig in družih učnih pripomočkov. Čudili smo se, da se za te revčke nij uže prepelj skrbelo. Želimo in voščimo blagodušni baronici, da bi se ji tudi ta koncert tako dobro posrečil, kakor so se ji uže trije; pridobila si bo gotovo po pravici lepo ime: matere ubogih.

(**Tržaški mestni magistrat**) je poslal (laško pisani) vkaž: da naj politično društvo „Edinost“ do konca t. m. naznani društveni namen in število udov i. t. d. Začasni odbor je precej nazaj poslal omenjeni vkaž s ledečim odgovorom: Politično društvo „Edinost“ se škljuje na §. 19. državnih osnovnih postav in na dekret gospoda ministra notranjenih zadev od 6 aprila 1869 št. 1172 ter prosi, da se postava izpolnuje.

(**Izvrstna policija**) Tvorek 19. t. m. zasači policaj necega prosečega reveža z eno nogo in brglami in ga hoče tirati na magistrat, a revež brez noge se mu vstavlja in pravi, da naj ga nese, drugače ne gre. Policaj se ve da tega ne stori, a vzame mu eno brglo češ, zdaj mi uže ne uide, berač pa še drugo proč zažene in jo maha po eni nogi čez cesto v javni vrt; policaj plavša z ljudmi, ki se jih je polno nabralo in mej tem zgine berač po eni nogi; ves vrt so preiskali a berača nij. No, če našim vrlim (?) policajem po eni nogi pri belem dnevu uidejo, tom manj bodo zasačili ponočnih pobalinov in tatev.

(**Živinska kuga**). Vsled, telegrama c. k. namestništva v Trstu se je živinska kuga zopet pokazala v Hrušici, okraj Podgrad (Castelnuovo). Tedaj pozor kmetovalci.

(**Umorjena nuna**). Cittadino piše: „Arbe je majhen, dalmatinski otok s 3500 prebivalci; v mestu samem je le 900 duš. Na otoku so trije samostani in 15 cerkev. V mestu samem sta dva samostana, ki se zove ta sv. Anton in sv. Andrej. V prvem je 9 nun, ki čisto nič ne delujejo v blagor otoka. — Na loto plačujejo 500 goldinarjev davka, ter imaje premoženja 80.000 gold. samo v njivah in polji, a vendar jim je minolo leto cesar Ferdinand ukazal 100 gld., ker so uboge! Hčere najpremožnejših rodbin na otoku so v onih samostanih. V samostanu sv. Andreja je pak 7 nun, ki so isto tako bogate, kot prve. V samostanu sv. Antona tedaj, čegar zidovje okolo obdaja morje in skalovje, živela je nuna Marija Doleneec iz Postojne na Kranjskem. Samostanska dekla jej 1. januarja t. l. ob 7. zvečer prinese v njeno izbico večerjo, katere pak nuna Doleneec nij hotela. Eno uro pozneje je pak kar iz samostana izginola in nij je bilo moč najti. Še le drugo jutro so ljudje zvedeli, da pogrešajo nuno D., zakaj so tedaj nune molčale o tem celih 12 ur? — Takoj o 8 uri zjutraj privesla občinska komisija okolo samostana, ter zapazi pod samostanskim straniščem, prav zraven izbice Doleneceve, ležati njeno truplo in sicer z glavo in desno roko v morji, obe nogi in levica ste bili pak na suhem. Vsled tega je komisija iztekla, da je bila Marija Doleneec umorjena v njene izbici in sem nalašč prenesena, ker se na njej nijso zapazile nobene rane, sama pak tudi nij mogla skočiti skozi okno, ker je le 14 palecev širke in 21 visoko, visočina na morsko skalovje pak iznaša 48 črevljev, tedaj bi se bila razbila. Umorjena je imela še precej denara. Vendar pa je uzrok umorstva še popolnoma nepojasljiv.

(**Slovenski Narod št. 14**) je bil zopet konfisciran zaradi dveh žopisov, „izpod Krima pri Ljubljani“ in „iz kamniške okolice“, ki poročata, kako se je pri volitvah v obrtn. odsek godilo.

Società Filarmonico--Drammatica Goriziana
Sabato 23 Gennajo 1875 avrà luogo un
Wegljone mascherato

Le danze incominceranno alle ore 9 di sera e termineranno alle ore 5 del mattino. Durante il riposo verranno estratti 5 numeri, vincenti cinque regali.—Due di valore e tre umoristici. Il biglietto per la lotteria è fissato a Soldi 20.—Le maschere dovranno sottoporsi alle solite formalità d'uso. A questa festa non potranno intervenire Signore non appartenenti alle famiglie dei Soci.—I viglietti d'ingresso per Signore verranno estratti nel giorno di Sabato 23 corr. dalle ore 11 ant. alle 1 pom. e dalle ore 3 alle 6 di sera.—La direzione è fiduciosa che i Signori Soci manterranno inalterato l'onore della società stando ligi alle determinazioni prese, e ciò onde non obbligarla, suo malgrado, ad agire secondo gliene dà il diritto il §. 16 dello statuto sociale.

LA DIREZIONE.

Listnica uredništva.

Gospodična P.—Tudi denes nij bilo mogoče, uzroki so tehtni.—G. D. v A. Če hočete vi in vsakteri, da bo vse v redu, morate pošiljati Vaša pisma naravnost Vikt. Dolencu, enako je treba vsako svoto poslati njemu, drugače ne garantiramo za nič. G. J. v T. Je dosti premalo naročnikov letos, da bi zamogli dovoliti tako velika zljajanja: sicer pa Vam bomo še pisali. Vsim gg. naročnikom. Kedor nij prejel kake letošnje štev., naj jo reklamira, saj nič ne stane, mi pa mu jo lahko dopošljemo. G. S. v Ljublj. Vaš dop. prihodnjič.

Vsim p. n. gospodom, ki so našega ranjcega supruga, oziroma očeta,

Matija Doljaka,

spremili k zadnjem pokoji, izreka presrečno zahvalo

Ranjcega družina.

V Solkanu dne 10 januarja 1875

Svilodno seme

iz hrvatske granice (Nove Gradiške) je na prodaj po f. 3¹/₂ za vsako ončo.—Seme je pri takajšn' c. k. svilodni postaji preiskano in kot čisto zdravo priznано. Lani so se kavalirji iz tega semena dobro sponesli.—Dobi se lahko takoj po posredovanji našega Upravištva.

Oznanilo.

Kdor bi hotel kupiti „Zoro“ od leta 1872 in 1874, z „Vestnikom“ vred, lično zvezano v platnenem hrbtu, dobi jo jako po ceni, za 6 gold. pri čitalničnem čuvaji v Sezani.

Med. in Chir.

D. MARTIN KERSOVANI,

magister porodničarstva,

ki se je, iz Gradca prišedši, v Gorici naselil, se p. n. občinstvu priporoča, ter javlja, da bode zdravil na domu vsak dan od 10. do 12 predpoludne. Stanuje: na starem trgu št. 29-tikoma velike cerkve.

Prva Česka Občna

zavarovalna Banka v Pragi
z utemeljino delnice' gold.

6,000,000

sprejema zavarovanja, in sicer:

- proti škodi po ognju;
- na človeško življenje v vseh kombinacijah, mej temi tudi zavarovanja letnih dohodkov in osnove asocijacionov;
- proti škodi na srčalnem steklu;
- proti škodi po toči.

Banka je v stanu, dajati gospodom zavarovancem stanovitne koristnovne pogaje proti nizkemu plačilu.

V večih krajih, kjer Banka še nij zastopana, sprejmejo se zastopniki ali agenti. Ponudbe naj se pošljejo: „Podružnici: Prve Česke občne zavarovalne Banke v Trstu, Via Canal Grande n.ro 13 (Palazzo Genel).

Peči za koks

Podpisana priporočuje peči za kurjavo s koksom popolnoma novega sistema, narejene iz ognjotrčnih opek z regulatorjem in notrajšnjo cevjo za ogretev zraka; te peči trajajo dolgo časa in grejejo izvrstno s porabljenjem prav malo kurila (koxa). Stanejo na mesto postavljene in vzdane od 14 do 32 gold. in več z dimno cevjo, dolgo 15" vred.

Hišni gospodarji in vsi tisti, ki hočejo po ceni gorke sobe, imeti naj se obrnejo

v plinovo tovarno
v Gorici

Kamnarji in sploh delalci, ki so navedeni delati v kamnikih (javah) dobè dela blizo Dunaja. — Obrniti se je: **Wien Stubenbatal No. 1, 1. Stock links.**—

Prva občna zavarovalna banka Slovenija v Ljubljani.

P. T. delničarjem banke „Slovenije“!

Z naznanilom od 16. novembra 1874 je bil odločen zadnji obrok za prvo 15. odstotno v plačilo od občnega zbora dolženega delniškega doplačila. Več delničarjev pa ni še doplačalo. Opravilni svet je sicer po §. 7 pravil in vsled §. 221 k. p. opravičen tem delničarjem njih vdeleživno pravico ko zapadeno naznaniti, vendar pa se ne šteje k temu zavezanega; torej je bilo v seji 3. tega meseca sklenjeno, da naj se tem delničarjem končni obrok za prvo vplačilo še podaljša

do konca februarja tega leta,

s pristavkom pa, da po tem preteklem sklepem obrok se bode brez prizanašanja zapadenje pravice izreklo tistem, kateri ne bodo doplačali.

Za tiste delničarje, ki so prvi oddelek po 15. gld. na medčasni delnični list izplačali, za drugi 20. decembra 1874 iztekli obrok v enakem znesku pa so s plačilom zastali, se primeroma §. 221 k. p. drugi obrok za plačanje določi

do 4. februarja tega leta.

Vsied sklepa opravilnega sveta 3. januarja t. l. se 1. januarja t. l. isplačljivi kupon ne izplačuje.

V Ljubljani 4. januarja 1875.

Za opravilni svet prve vesoljne
zavarovalne banke „Slovenije“:

Vođstvo.